

Olimpiyat Yerleşkeleri Tasarımında Bir Girdi Olarak Sürdürülebilirlik

Sustainability as an Input for the Design of Olympic Villages

Banu DORALP,¹ Ömür BARKUL¹

Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmak 1960'lardan bu yana bir "kentsel gelişim" fırsatı olarak görülmektedir. Kent içine inşa edilen spor tesislerinin oyunlar sonrası kullanımı, olimpiyat köylerinin sosyal konut alanları olarak kentli ihtiyacına cevap verebilmesi ve kentlinin yaşam alanları ile iş alanları, spor ve kültür tesislerine rahatlıkla ulaşımını sağlayacak alt yapı yenilemeleri, ekonomik açıdan oyunların organizasyonunun başarıyla sonuçlanmasının göstergelerinden sayılabilirler. Ancak tüm bu yatırımların kente ve kentliye olumlu yönde geri dönüş yapabilmesi için iyi bir kent planlaması yapmadan sadece yeni yapılaşma alanları tasarlamak yetmemektedir. Özellikle 1980'li yıllardan bu yana sürdürülebilirlik kavramı üzerine yapılan ulusal ve uluslararası ölçekteki çalışmalar göstermiştir ki, sürdürülebilir bir kentleşme, sürdürülebilir bir kalkınma planlaması ile mümkündür. Bunun için de ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmanın sağlanması gerekmektedir. Bu bakımdan son yıllardaki olimpiyat şehirleri incelendiğinde, bu anlayışın onların gelişim planlarına nasıl yansıdığını görülebilmektedir. Yıllar içinde sürdürülebilir kalkınma yaklaşımında elde edilen ilerlemelerle, oyunları bir tanıtım ve gelişim fırsatı olarak gören ev sahibi kentlerin, gelecek nesilleri düşünen çevreci ve sosyal değerlere karşı daha duyarlı eylemlere yöneldikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Olimpiyat oyunları; olimpiyat yerleşkesi, sürdürülebilirlik; sürdürülebilir olimpiyatlar; sürdürülebilir kentleşme.

Since the 1960s, hosting the Olympic Games has been seen as an opportunity to create urban development. The post-Games use of sport venues, the fulfillment of a city's housing needs by using Olympic Village buildings and the renewal of transport and other infrastructure that accompanies hosting of the Games may be considered indicators for the success of the International Olympic Games. But the city and its citizen do not benefit from these investments in the design of new structures if that design is not carried out in the light of well-planned urban development projecting. Local and international studies on sustainability, particularly since the 1980s, have shown that sustainable urbanization is only achievable with sustainable development planning. Therefore economic, social and environmental development needs to be provided. If the last Olympic cities are examined in relation to this aspect, it will be seen that an understanding of such factors is reflected in their development. Throughout the history of the modern Games host cities have considered them as an opportunity for development, but cities are now heading towards the implementation of more sensitive actions for the future generation, social and environmental values with the improvement in the approach of sustainable development.

Key words: Olympic games; olympic villages; sustainability; sustainable olympic games; sustainable urbanization.

¹Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul.

¹Department of Architecture, Restoration Department, Yıldız Technical University, Faculty of Architecture, İstanbul, Turkey.

*Bu yazı 1. yazarın YTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Anabilim Dalı'nda hazırlanmış olduğu aynı isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* This paper reveals some of the findings of 1st authors' MSc research at Yıldız Technical University, Department of Architecture, İstanbul, Turkey.

MEGARON 2011;6(2):123-137

Başvuru tarihi: 11 Haziran 2010 (Article arrival date: June 11, 2010) - Kabul tarihi: 14 Ocak 2011 (Accepted for publication: January 14, 2011)

İletişim (Correspondence): Banu DORALP. e-posta (e-mail): barkul@yildiz.edu.tr

© 2011 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi - © 2011 Yıldız Technical University, Faculty of Architecture

Giriş

Günümüzde Modern Olimpiyat Oyunları, oyuncuların sportif başarıları yanında ev sahibi ülke ve kentlerin kendinden öncekilerden “iyi” ve “farklı” olabilmek için giriştikleri bir “imaj yarışı” olarak görülmektedir. Ülkeler arasındaki bu çekişmenin temelinde, sportif etkinliğin yanı sıra, kentlerin spor karşılaşmaları ve medya aracılığıyla dünya çapında tanıtımlarının yapılması olanağı yer almaktadır. Oyunlara ev sahipliği yapan kentler için ciddi bir gelir ve gelişim fırsatı olduğunun anlaşılması ile Olimpiyatlar, siyasi, kültürel, bilimsel, ekonomik pek çok etki unsurunun bir arada kullanıldığı farklı bir aşamaya taşınmıştır. Bu konudaki en büyük etken ise; organizasyonun hazırlıkları için ayrılan bütçenin, bir kentin belki de 50 yılda tamamlayabileceği alt yapı, ulaşım, açık alan, yeni yapı gibi gereksinmelerini karşılamada, kentin sosyal, ekonomik ve çevresel anlamda değerinin artırılması için hazırlanacak bir kalkınma planına sahip olmada önemli katkılar sağlamasıdır.

Diğer yandan, dünya genelinde kentsel nüfusun artması ve doğal kaynakların hızla tüketilmesi sonucu tüm ülkelerinin “sürdürülebilirlik” konusunda vatandaşlarını bilgilendirerek doğal çevrenin geleceği konusunda daha duyarlı davranması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Sağladıkları geniş iletişim olanakları ile halkı bilinçlendirme konusunda bir araç olarak görülen Olimpiyat Oyunları aynı zamanda, sürdürülebilir kentleşme projelerinin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılarak kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Bu çalışmada, büyük mali yatırımlar ve uzun bir planlama sürecinden sonra gerçekleştirilerek yapıldığı dönemde kentler ve ülkeler için önemli sosyal ve ekonomik girdiler sağlayan Olimpiyat Oyunları yerleşkelerinin, planlanması aşamasından başlanarak oyunlar

Şekil 1. Antik olimpiyatları resmeden bir gravür (Lambros, 1896).

Şekil 2. Antik Olympia haritası (Kaltsas, 2004).

sonrası dönemde kentle ilişkisi, kentin sürdürülebilirliği açısından önemi ve bu bağlamda ne tür özellikler taşıması gerektiği tartışılmakta, olimpiyatlara ev sahipliği yapmış kentlerin yerleşkeleri ve planlama kararları incelenmektedir. Son bölümde ise, Olimpiyat Oyunları yerleşkeleri kronolojik bir tablo olarak gösterilirken düzenlendikleri dönemin önemli sosyo-ekonomik olayları ile bağlantı kurulmakta ve sürdürülebilirlik açısından bir değerlendirme denemesi yapılmaktadır.

Olimpiyat Oyunları ve Olimpiyat Oyunları Yerleşkeleri

Olimpiyat Oyunlarının Tarihi

Olimpiyat Oyunları'nın, Yunanistan'da uzun yıllar süren savaşlarla birbirinden ayrılmış şehirlerin spor aracılığıyla yeniden bir arada olmaları amacı ile düzenlenmiş bir festival olarak ilk kez tüm Yunanistan'dan atletlerin katılmasıyla Peloponnese Yarımadası'ndaki Olympos'ta gerçekleştirildiği bilinmektedir.¹ Bu en eski olimpiyat oyununun tarihi olarak ise yaklaşık M.Ö. 776 verilebilir.

İlk Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapan Olympia, M.Ö. 10. yüzyılın başından itibaren merkezinde Zeus ve Hera'nın görkemli tapınaklarının bulunduğu, dinsel ve politik eylemlerin yapıldığı bir yer olmuş, M.Ö. 4. yüzyılda mevcut yapılara ek olarak konaklama ve antrenman ihtiyaçlarına hizmet eden inşaatlar yapılmıştır.² Arkeolojik kazılarda Olympia'nın iç içe geçmiş pek çok katmandan oluştuğu, ayrıca bu farklı katmanlarda değişik dönemlere ait birçok yapı ve heykelin bulunduğu ortaya çıkarılmıştır. Bulgular yerleşkeye farklı dönemlerde eklemeler yapıldığını işaret etmektedir.

¹ Pausanias, M.S.2 yy.

² IOC, 2008.

Modern Olimpiyat Oyunlarının Doğuşu

Antik Olimpiyat Oyunları'ndan esinlenerek yapılan gerçek ilk oyunlar 1796-1798 yıllarında Fransa'daki ulusal bir festival olan L'Olympiade De La Republique olmakla birlikte, Yunanistan, 1829'da Osmanlı İmparatorluğu'nun etkisinden kurtulup özgürlüklerini kazanmaları sonrasında oyunları yeniden canlandırmak istemiş, Evangelis Zappas 1833'de bu tür bir organizasyonun yapılması teklif etmiştir. 1859'da Yunanistan ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan gelen atletler ile Atina şehir meydanında ilk Modern Olimpiyat Oyunları düzenlenmiştir. Gerçek anlamda bugünkü Modern Olimpiyat Oyunları'nın kurucusu ise Fransız tarihçi Baron Pierre De Coubertin'dir. Coubertin, gençlerin karakterlerinin şekillenmesinde sporun önemine olan inancını 1894 Haziran'ında Paris Sorbonne Üniversitesi'nde kurulan Modern Olimpiyatlar'ın idari birimi olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi IOC'nin (International Olympic Committee) ilk kongresinde açıklamıştır. Kongrenin son gününde oyunların iki yıl sonra 1886'da olimpiyatların doğduğu yer olan Atina'da ya-

Şekil 3. Hollanda'nın Berlin oyunlarını protesto eden posteri.

pılmasına karar verilmiştir.³ Uluslararası Olimpiyat Komitesi IOC'yi kuran ve komiteye başkanlık eden Baron Pierre de Coubertin, o yıllarda ekonomisi oyunlara ev sahipliğini kaldırarak kadar güçlü olmayan Atina'yı I. Yaz Olimpiyatları'nı organize etmeye ve diğer ülkelerden atletleri kendi imkânları ile festivale katılmaya ikna etmiştir. Kültürel bir spor festivali olan ve halka atletizm kadar, görsel sanat, müzik ve edebiyat da aktaran Antik Olimpiyat Oyunları, bu çok yönlü yapıyla da Modern Olimpiyatlara örnek olurken sanat, teknoloji ve kültür fuarları ile festivallerine yakın tarihlerde düzenlenmişlerdir. Bunun örnekleri 1900'de Paris ve 1904'de St. Louis'de Uluslararası Dünya Sergisi (World's Fairs) ile birlikte düzenlenen Olimpiyatlardır.

1900 - 1904 Olimpiyatları başta olmak üzere, oyunlara daha geniş kapsamlı bir kültür festivalinin parçası gözüyle bakılmaktayken, 1930'ların ortalarından itibaren olimpiyatlar ev sahibi kentün ülkesinin ve politik rejiminin "reklam" olanağı olarak görülmeye başlamış, örneğin 1936 Berlin Yaz Olimpiyatları'nda Almanya'nın Hitler dönemi politik rejimi için bir gösteriye dönüşürken, 1964 yılında Tokyo Oyunları, II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyaya Japonya'nın modernleşen yüzünün tanıtılmasına yaramıştır.⁴

I. Dünya Savaşı ile beraber Olimpiyat Oyunları kesintiye uğramış, iki dünya savaşı arasında ciddi sıkıntılar yaşanmıştır. 1940 - 1944 yılları arasındaki Yaz Olimpiyatları ise II. Dünya Savaşı nedeniyle iptal edilmişlerdir. Hemen üç yıl sonra 1948'de düzenlenen Londra Oyunlarında kent içinde büyük çapta yeni yapılanma olmuşsa da bir Olimpiyat Köyü inşası yapılmamış, onun yerine sporcular okullarda, devlet yapılarında ve askeri barınaklarda konaklamışlardır.⁵ Bu oyunlarda bir ilk olarak karşılaşmalar tüm Dünya'ya televizyondan canlı yayın olarak aktarılmıştır.

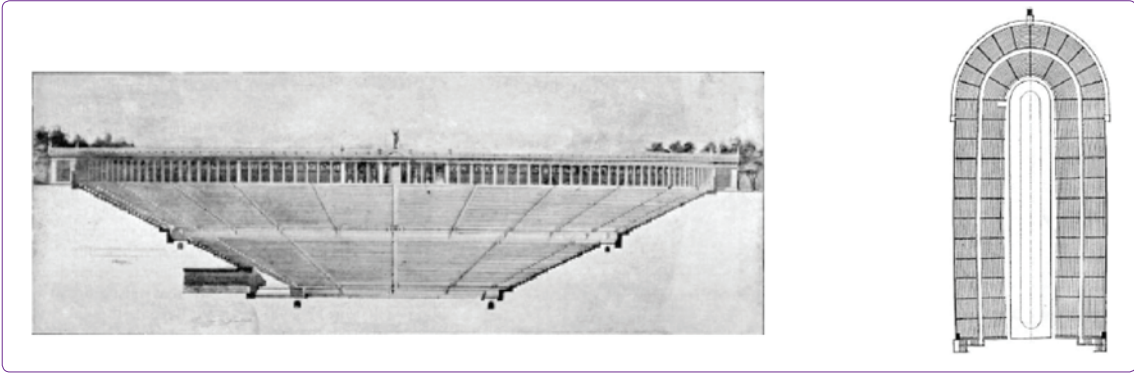
1950'lerden 1990'lara kadar oyunlara Rusya ve Amerika arasındaki soğuk savaşın izlerinin yansıdığı görülmüş, 1980 Moskova Oyunları ve 1984 Los Angeles Oyunları bu konunun belirgin olarak yaşandığı Olimpiyatlar olmuştur.

1960 Roma Olimpiyatları ile beraber ilk defa bir ev sahibi şehir, olimpiyatların yayın hakkını televizyon kanallarına satarak, ciddi bir ek gelir elde etmiş, aynı zamanda oyunlar esnasında şehrin tanıtımının televizyon aracılığıyla yapılmasını sağlamıştır. Artan gelirler beraberinde daha büyük yatırımları yaratmış, bu sayede

³ Pausanias, M.S. 2. yy.

⁴ Gold ve Gold, 2007.

⁵ Jolly, 2006.

Şekil 4. Panathenian stadyumu (Atina) (Lambros, 1896).

kentler önemli değişimler ve ilerlemeler kaydederken, oyunların ev sahibi olmayı, hazırlık aşamasında ciddi alt yapı yenilemeleri ve kentsel gelişim projelerini gerçekleştirmek için bir fırsat olarak görmüşlerdir.

1980'lerden sonra "sürdürülebilir kalkınma" kavramının Dünya gündemine girmesi ve sürdürülebilir kentleşme modellerinin tartışılması ile birlikte IOC "daha iyi bir dünya" için sürdürülebilir eylem planı Gündem 21'in çağrısına uyumuş, 1994 yılında Spor ve Çevre Komisyonu'nu kurmuştur. Bu komisyon; Olimpiyat Hareketi Gündem 21'ini oluşturarak, "Sürdürülebilir Kalkınma" hareketini desteklemiştir. Ev sahipliği için aday olacak kentleri de büyük ölçüde etkileyen bu gelişme; daha önce en görkemli oyunları organize etmek için yarışmış, "en yeni", "en iyi" ve "en pahalıya" yönelmiş kentlerin, sürdürülebilir tasarımlara ağırlık vermesi konusunda etkili olmuştur. Böylece; Olimpiyat yerleşkelerinin kent içindeki konumundan, yapım malzemelerine kadar her alanda bir "sürdürülebilir kalkınma" yaklaşımı Modern Olimpiyat Oyunları yerleşkelerini şekillendirmeye başlamıştır.

Modern Olimpiyat Oyunları Yerleşkeleri

Antik Olimpiyat Oyunları, kırsal alan çıkışlı olup, gelişmesi ve ihtiyaçlarının artması sonucu Olympia Yerleşkesi'ne gereksinim duymuştur. Zaman içinde oyunlar; politik olaylar, yeni sporların programa alınması, güvenlik sorunları, katılımcı sporcuların sayısındaki artış ve buna bağlı artan barınma gereksinimi gibi nedenlerle genişlemiştir. Birinci Yaz Olimpiyatlarında 5 farklı ülkeden yaklaşık 300 kadar erkek katılımcı 9 spor dalında 43 müsabakada yarışmışlarken, 2008'deki Beijing Olimpiyatları 28 spor dalı ve 302 müsabaka 11208 sporcunun katılımı ile gerçekleşmiştir. Bu sayısal veriler Olimpiyat oyunlarındaki büyüme konusunda fikir vermektedir.

Yaz Oyunları'nın gelişim sürecini inceleyen John R.

Gold ve Margaret M. Gold⁶ oyunlarla kentlerin arasındaki ilişkiyi 1896'dan 2004'e 7 aşamada inceleyerek organizasyonları açısından oyunları dönemlere ayırmaktadırlar:

1. 1896 - 1906

"Fuar ve Festivallerin Gölgesinde Olimpiyat Oyunları"

1896 1. Yaz Olimpiyatları, oyunların doğduğu yer olan Atina'da yapılmış, hazırlıkları iki yıl süren oyunların, toplam maliyeti 3,740,000 drahmi, bugünün parasıyla ortalama 448,800 \$'ı bulmuştur.⁷ 14 ülkeden 25 atletin 9 dalda (atletizm, bisiklet, güreş, atıcılık, yüzme, tenis, ağırlık kaldırma ve eskrim) yarıştığı oyunlar, mevcut tarihi Panathenian Stadyumu ve Zappeion Binası ile velodrom, atıcılık ve yüzme yarışları için yapılan yapılarla gerçekleşmiştir.

Panathenian Stadyumu yenilenerek 50,000 kişiye çıkartılmış, modern bir koşu zemini hazırlanmıştır. Ancak bu koşu parkuru, tarihi stadyumun geçmişte at yarışlarına uygun olarak yapılmış "U" dönüşü dolayısıyla, sporcuları zorlamıştır.⁸

1900 yılındaki Olimpiyat Oyunları Paris Evrensel Sergisi ile birlikte düzenlenmiş, 5 ay'a yayılan oyunlar fuarın gölgesinde kalmıştır. Müsabakalar, yerel yarışları bünyesinde barındıran fuarın yarışlarıyla karışmış, oyunlar için bir stadyum veya koşu sahası olmadığından pek çok oyun zemini elverişsiz Bois de Bologne'daki bir alanda yapılmıştır.

1904 St. Louis Olimpiyatları, Louisiana Uluslar Arası Fuar'ının programı içinde organize edilmiş, olimpiyatlar yine bir uluslararası festivalin yan gösterisi olarak kalmıştır.

⁶ Gold, J.R. ve Gold, M.M., 2007.

⁷ Zarnowsky, 1993.

⁸ Gold, J.R. ve Gold, M.M., 2007.

Şekil 5. White City Stadyumu (Londra).

2. 1908 - 1936

“Olimpiyatlar İçin Tasarım” Fikrinin Gelişmesi

1908 Londra Oyunları, evrensel bir fuar olan 1908 Franco-British Bilim Fuarı ile beraber düşünülmüştür. Zamanının en büyük stadyumu olan White City (Shepherd’s Bush) Stadyumu, atletizm ve bisiklet yarışları için gerekli parkurlar, yüzme yarışlarının gerçekleşeceği 100m uzunluğunda bir havuz, güreş ve jimnastik platformları, hatta okçuluk alanını içerecek şekilde tasarlanmıştır. Tribünlerin altında, soyunma odaları, restoranlar ve acil servislerin bulunduğu stantlar yer almıştır. Böylece tek başına bir stadyum tüm spor tesislerini içinde barındırmıştır.

22 ülkeden 2,008 atletin 22 spor dalında yarıştığı ve açılış gününde 93,000 kişinin izlediği 1908 Yaz Olimpiyatları başarılı bir organizasyon olmasına karşın, stadyum, 1927’deki bir atletizm yarışlarına kadar hiç kullanılmamış, 1933 - 1971 yılları arasında İngiliz atletlerin kullanımına açılmış olsa da, daha sonra yıkılarak ve yerine 1985’te ofis ve konut blokları inşa edilmiştir.⁹

1912 oyunları, öncekilere oranla küçük bir şehir olan Stockholm’de gerçekleşmiştir. Çalışma alanının küçük olması sebebiyle, Stockholm Organizasyon Komitesi, stadyum ve şehir ilişkisini daha rahat kurabildiği bir organizasyon düzenlemiştir. Kraliyet bahçesi Djirgarden’de (Zooloji Bahçesi) yer alan stadyum; 400 m koşu parkurunu çevreleyen ve 22,000 kişi kapasiteli olarak tasarlanmıştır. Stadyumda daha sonra, askeri konserler, İskandinav Sporları ve havai fişek gösterileri yapılmıştır. Kent içindeki temalı sokak süsleri, opera, tiyatro ve iki günlük bir su sporları festivali, bilgilendirme noktaları ve sanat yarışmaları ile Coubertin’in hayalindeki spor ve sanatın birlikteliği görüşünü yansıtmayı başarmıştır. 28 ülkeden, 2407 atlet 14 dalda yarış

ılan Stockholm Oyunları, modern çağın en güzel olimpiyatlarından biri olmuştur.¹⁰

1924 Olimpiyat Oyunlarına ev sahibi olarak ikinci kez Paris seçilmiş, 44 ülkeden 3089 sporcu 17 spor dalında yarışmıştır. Oturarak 20,000 izleyici kapasitesiyle Yves-du-Manoir Olimpiyat Stadyumu inşa edilmiş, bu stadyum 1972’de Parc de Princes’in açılışına kadar ulusal futbol ve rugby maçlarının oynandığı yer olmuştur. Ayrıca sporcuların konaklamaları için ayarlanan

Şekil 6. 1908 oyunları ve fuar haritası (Londra).

⁹ Gold ve Gold, 2007.

¹⁰ Zarnowsky, 1993.

Şekil 7. Amsterdam olimpiyat kompleksi hava fotosu (Gouda).

Şekil 8. Los Angeles olimpiyat köyü.

Rocquencourt'taki birimler kısıtlı olanaklarına karşın Olimpiyat Köyü fikrinin doğmasını sağlamıştır. Ancak, ilk kez bir ev sahibi şehir kent içinde geniş alanda yayılmış olmanın yarattığı olumsuzlukları yaşamış, sporcular tesisler arasında uzun yolculuklar yapmak zorunda kalmışlardır.

1928 Olimpiyat Oyunları Amsterdam'da gerçekleşmiştir. Bu oyunlarda, sporcular inşa edilmiş köyler yerine yüzen botlarda konaklamışlardır. Yeni stadyum 970 m² iç saha ve 40,000 kişi, diğer tesisler 30,000 kişi kapasiteli tasarlanmışlardır.

1932 Oyunları'nın düzenlendiği Los Angeles kenti özel sektörden ve film yapımcılarından destek alarak güçlü bir bütçe oluşturmuş, oyunlara katılımın artması amacıyla sporcuların barınacakları ilk Olimpiyat Köyü inşa edilmiş ve tesisler arası ulaşım sağlanmıştır. Yemek ve konaklama ihtiyaçlarının karşılanması sayesinde 1932 Oyunlarına; 34 ülkeden 1500 atlet, 14 dalda yarışmak üzere katılmıştır. Kapalı spor salonlarının dışındaki yarışma alanları Olimpik Park'ta yer almış, U tipi son olimpiyat sahası olan Coliseum, genişletilerek ve yeniden donatılarak 105,000 kişi kapasiteli Memorial Stadyum yapılmıştır. Yüzme havuzu ve eskrim yarışlarının yapıldığı "The State Armoury" binası stadyumun yanına inşa edilmiş ayrıca Olimpik Park'ın içinde 32 ülkeden 1100 sergiyle Olimpik Sanat Yarışması'nın düzenlendiği Los Angeles Tarih, Bilim ve Sanat Müzesi yer almıştır.

1936 Berlin Oyunları II. Dünya Savaşı'ndan önceki son oyunlardır ve "spora politikanın karışması" ile hatırlanmıştır. 49 ülkeden 4000 atletin katıldığı ve 19 spor dalında yarıştığı oyunlar, o zamana kadar ki en büyük katılıma sahne olmuştur. 1913'te yapılan stadyumun genişletilmesi ile 110,000 kişi kapasiteli çelik ve taş kaplama strüktürlü bir stadyum yapılmıştır. Stad-

yum; yüzme ve dalma havuzları (18,000 kişi), çim tenisi, hokey, binicilik tesisleri, boks, eskrim, ağırlık kaldırma, güreş müsabakalarının yapıldığı Alman Spor Evi (Deutschland Halle), bayan yarışmacıların konakladığı Kraliyet Beden Eğitimi Akademisi ve Maifeld Gösteri Alanı ile daha sonra dünyanın en büyük spor yerleşkesi olacak Reichsportsfeld'de yer almıştır. Berlin'in dış çeperindeki alanın kent merkeziyle bağlantısı U-Bahn raylı sistemi ile sağlanmış, oyunlar, Alman Organizasyon Komitesi'nin filme çekmesiyle, ilk kez sinemalardan izlenebilmiştir.

3. 1948-1956

"Olimpiyatlarda Tasarruf ve Sadelik"

II. Dünya Savaşı sonrası 1948'de, Olimpiyat Oyunları'nın ikinci kez Londra'da oynanmasına karar verilmiştir. İki yıl gibi kısa sürede Olimpiyatlara hazırlanması gereken Londra, 1924 British Empire Exhibition için tasarlanmış Wembley'deki Stadyum'u (the Empire Stadium) Olimpiyat Stadyumu olarak kullanmış, 59 ülkeden 4100 atletin katıldığı oyunlarda katılımcılar Olimpiyat köyü yerine, askeri lojmanlarda konaklatılmışlardır. Oyunlar için gerekli ekipmanlar da yine orduyan temin etmiştir.

1952 Yaz Olimpiyatları'na ev sahipliği yapacak olan Helsinki, 1940 yılında yapılması planlanmış ama savaş yüzünden iptal edilmiş oyunlar için bir stadyum, yüzme ve dalma arenası ve sporcuların konaklaması için bir olimpiyat köyü inşa etmiştir. Oyunlar için mevcut tesisler yenilenmiş ve genişletilmiştir. 69 ülkeden 4,900 atletin katıldığı oyunlar için yeni bir havaalanı yapılırken Finlandiya ile İsveç arasındaki telefon hatları yenilenmiş, yeni otoyol ve raylı hatların inşaatı finanse edilmiştir.¹¹

¹¹ Zarnowsky, 1993.

1956 Melbourne Yaz Oyunları, güney yarım kürede gerçekleşen ilk oyunlardır. Yarra Irmağı'nın yanındaki Melbourne Kriket Sahası yeniden düzenlenerek, velodrom ve yüzme havuzu için yeni tesisler inşa edilmiştir. Kentteki üniversite, müze, sanat okulu ve halk kütüphanesi sanat etkinlikleri için kullanılmıştır. Olimpiyat köyü, Heidelberg'in bir banliyösünde ucuz bir konut projesi olarak yapılmış ancak binalar daha sonra sosyal problemlerin doğmasına neden olmuşlardır.

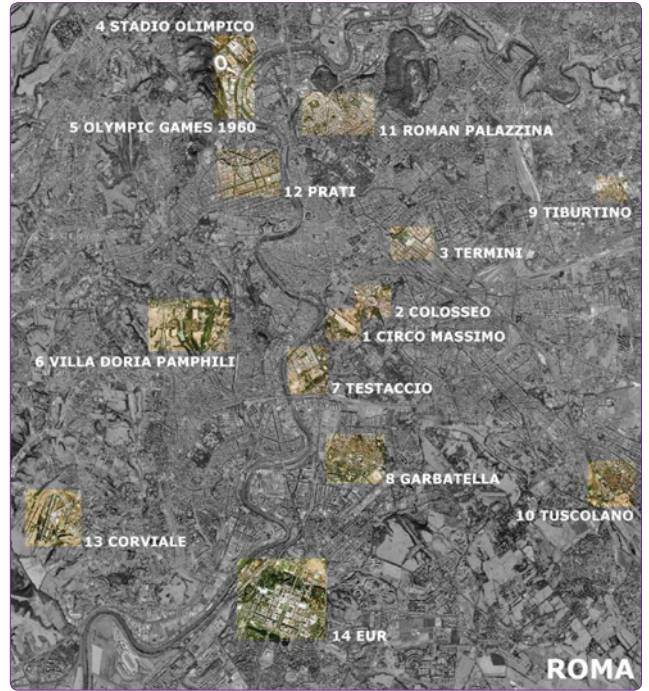
4. 1960-1976

"Olimpiyatlar'ın Katalizör Etkileri"

1960 Roma Oyunları ile olimpiyatlarda sadelik dönemi bitmiş, modern dönem başlamıştır. Kentin kuzeyindeki Foro İtálico'da mevcut iki saha oyunlar için kullanılmıştır. Bunlar 1932'de inşa edilmiş Stadio dei Marini ile 1936'da inşa edilmiş Stadio Olimpico'dur. Bunun yanında iptal edilen 1942 Roma Evrensel Fuarı için tasarlanmış EUR bölgesi oyunlar için hazırlanmıştır. Bu bölge şehrin güneyinde, II. Dünya Savaşı'ndan hemen önce geliştirilmiş, anıtsal ve mekânsal özellikleriyle Olimpiyatlar için uygun bulunmuştur. Bu alan, Spor Sarayı (Palazzo dello Sport), velodrom, Piscana della Rose (yüzme havuzu) ve Fontane Spor Bölgesi antrenman alanlarını içermektedir. Campo Paroli'deki köy, konut alanlarına ayrılırken olimpiyat köyü ve tesislere ulaşım için yeni yol ve köprü inşa edilmiş, hava alanı yenilenmiş, telefon, telgraf ve radyo ağları geliştirilmiş, otel konaklama olanakları artırılmıştır. Televizyonlara ilk defa oyunların gösterilmesi hakkı satılarak ciddi gelirler elde edilmiştir.

1964 Tokyo Oyunları, Roma örneğini izleyerek kent için 10 yıllık bir kalkınma planı hazırlanmış ve böylece Tokyo'nun 2000 yılına kadar faydalanabileceği alt yapı yenilikleri, konaklama alanları, oteller, liman düzenlemesi, raylı ulaşım sistemi, su ve atık dönüşüm sistemi ile kamu sağlığı programı içeren bir plan gerçekleştirilmiştir. Şehrin 30 Olimpik alanı, 13 büyük tesisle üç ana bölgede yoğunlaştırılmıştır: Olimpiyat stadyumunun yer aldığı Meiji Olimpiyat Parkı, yüzme yarışlarının yapıldığı Yoyogi Spor Merkezi ve Komazawa Spor Parkı. Katılımcıların altı ayrı olimpiyat köyünde konaklanmaları sağlanarak, yarışmacıların ve çalışanların tesislere gitmek için 40 dakikadan daha fazla vakit kaybetmemeleri düşünülmüştür. Ayrıca, Tokyo limanındaki gemilerde 1600 ziyaretçi konaklamıştır. 93 ülkeden 5000 sporcunun katıldığı oyunlar o zamana kadar ki en pahalı ve iyi oyunlar olmuştur.

1968 Meksika Oyunları ile Olimpiyatlar ilk defa Latin Amerika'da gerçekleşmiştir. Organizatörler mevcut spor tesislerini yenileyerek, yeni yapılacak tesisleri or-

Şekil 9. 1960 Roma Oyunlarındaki tesislerin dağılımı.

tak bir görünüme sahip olacakları şekilde tasarlamışlardır. Oyunlara 112 ülkeden 5500 atlet katılmıştır.

1972 Olimpiyat Oyunları; 1970'lerde hızlı bir ekonomik ve demografik büyüme gösteren Münih kentinde düzenlenmiş ve olimpiyatlar kentin tarihi merkezinin restore edilmesi ve yayalaştırılması, toplu taşımacılığın iyileştirilmesi, 233 km otoyol ve yeraltı otoparklarının yapımı ve yeni otel konaklamalarının inşaatı için de bir fırsat olarak kullanılmıştır.

Kentin kuzeyinde yer alan Olimpiyat Parkı, düz bir arazi üzerine kurulmuştur. Ancak peyzaj düzenlemesi içinde tepeler ve Nymphenburg Kanalı'nın şekillendirdiği bir suni göl yapılmış, bu gölün etrafına sporcuların ısınma ve antrenman alanları, yüzme havuzu, birçok küçük spor tesisi, restoranlar, bir tiyatro yapısı, basın binası ile olimpik stadyum yerleştirilmiştir. Gunter Behnisch ve Frei Otto tarafından tasarlanan 80,000 koltuk kapasiteli stadyum, yeni bir teknoloji ürünü olan üst örtü tasarımı ile dikkat çekmiştir. 10,000 atleti barındıran olimpiyat köyü, olimpiyatlar sonrası şehir içinde ev bulmakta zorlanan bekâr, alt ve orta gelir grupları tarafından kullanılmıştır. Tramvay ve metro hatlarıyla olimpiyat parkı ile şehir merkezi arasında ulaşım sağlanmıştır. 5 Eylül'de bir terör eylemine sahne olan Olimpiyatlar bundan sonraki oyunlarda şehirlerin ve organizatörlerin güvenlik önlemlerini arttırmalarına neden olmuştur.

Şekil 10. Münih olimpiyat parkı.

1976 Montreal Oyunları'nda, Olimpiyat Kompleksi içinde tüm yıl boyunca kullanılacak bir açık hava Olimpiyat Stadyumu tasarımı amaçlanmış, Fransız mimar Roger Taillibert'in tasarımı olan yapının üstünün kapanması için düşünülen hareketli üst örtü Oyunlar için ayrılan bütçeyle fazlasıyla aşmıştır.

6. 1980 - 1984

"İdeolojik Olimpiyatlar"

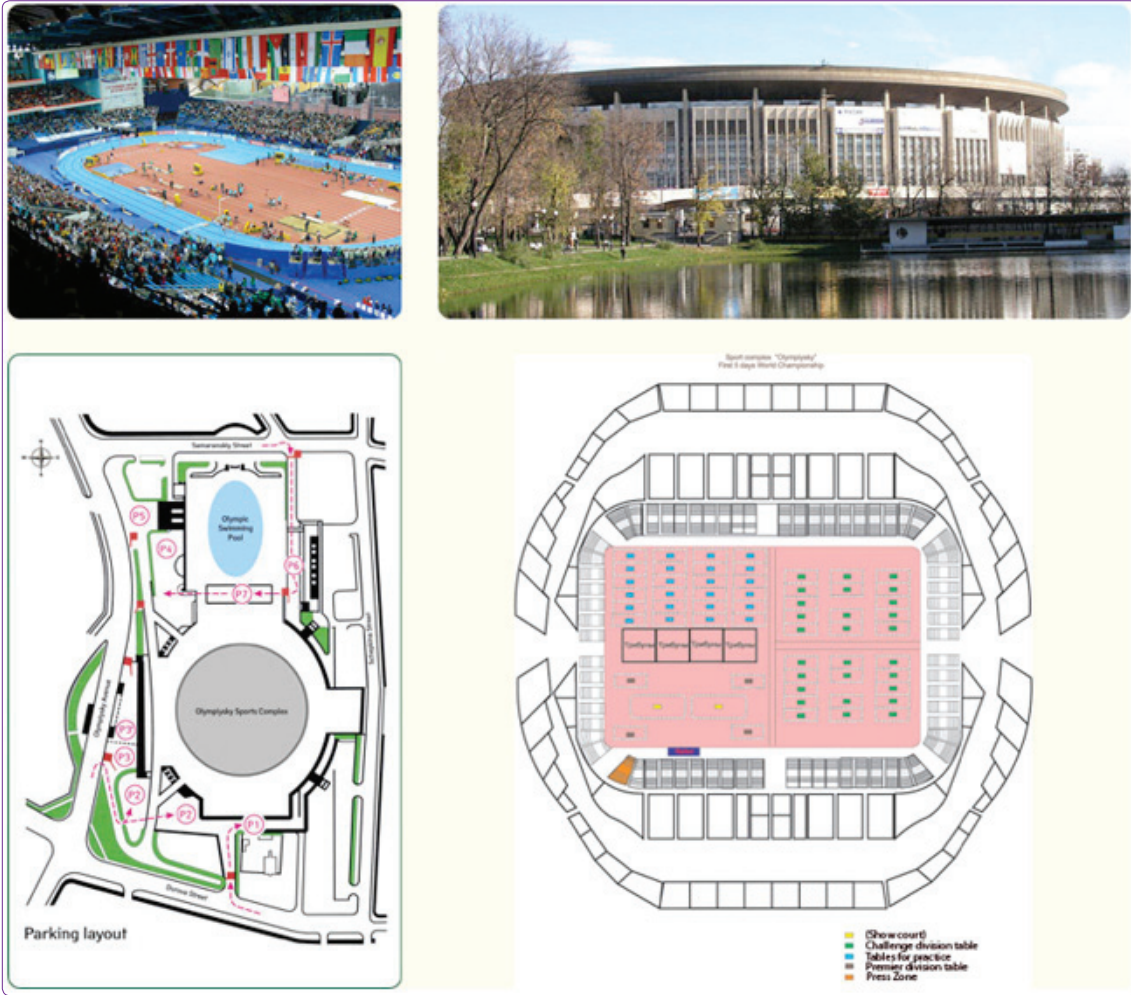
1980 Moskova Olimpiyatlarında, Sovyet Halkı'nın yararı için verimli tesislerin tasarlanması istenmiş, bu amaçla olabildiğince mevcut yapıların geliştirilerek oyunlar için kullanımına çalışılmış, bununla birlikte geçici stantlar ve çok amaçlı hizmet edebilecek tesislerin tasarımına yönelinmiştir. Oyunlara hazırlık aşamasında bir kent planlaması (1971 - 1990 Moskova Genel Kalkınma Planı) ile Beş Yıllık Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Planı uygulanmıştır. Planlama modeli olarak "merkezileşmeme"ye özen gösterilerek Moskova sekiz ayrı bölgeye ayrılmıştır. Nüfusları 600.000 ile 1,2 milyon kişi arasında değişen bu bölgelerin kendi kent merkezleri ve ufak merkezlikleri olması öngörülürken bölgelerde yaşayan halkın oyunlardan sonra spor tesislerini kullanabilmeleri istenmiştir. 6 konut alanı ve bir olimpiyat köyünden oluşan Olimpiyat köyü, kendi içinde spor ve kültür hizmetlerinin düşünüldüğü bir kom-

şuluk ilişkisi içinde tasarlanmıştır. Yeni yapılan medya merkezleri ve kentin üç havaalanının yenilenmesi hazırlıklar için gerçekleştirilen yapısal gelişmelerdendir. Ayrıca tarihi binalar yenilenmiş, ağaçlandırma yapılmış, yeni otel, cafe ve restoranlar açılmıştır.¹² Yönetim, Sovyetlerin bilimsel çalışmaları sonucu geliştirdikleri teknolojilerinin yeni yapılarda kullanılmasını istemiş, dünyanın en büyük kapalı spor salonu Moskova'nın kuzeyinde basketbol ve boks müsabakaları için tasarlanmıştır. 45,000 kişi kapasitesiyle salon gerektiğinde bölünerek iki ayrı salon olarak kullanılabilir. ¹²

1984 yılında Los Angeles Olimpiyatlarında, kentteki tüm tesislerin oyunların organizasyonunda kullanımı sağlanmıştır. Los Angeles Memorial Coliseum'ü olimpik stadyum olarak düzenlenmiş, sadece kürek, bisiklet, yüzme ve atıcılık için dört yeni tesis eklenmiştir. Yüzme Stadyumunun Southern California Üniversitesi'nin Olimpiyat Parkı'nda inşa edilmesinde olduğu gibi üç olimpiyat köyü, üç ayrı üniversitenin yerleşkesinde yapılarak köylerin oyunlar sonrasında öğrencilerin kullanımına açılması planlanmıştır.¹³ Los Angeles Oyunları'nın en büyük başarısı oyunlardan elde edilen

¹² Gold ve Gold, 2007.

¹³ Gold ve Gold, 2007

Şekil 11. Olimpiyskiy Spor Kompleksi (Moskova).

225 milyon \$'lık gelirin Amerikan spor programlarında kullanılması olmuştur. Bu sayede yerel üniversiteler yeni spor tesislerine ve yurtlara kavuşmuştur.

7. 1988 - 1996

"Olimpiyatların Ufku Genişliyor"

1988 Yaz Olimpiyatları Kore, Seoul'de gerçekleşmiştir. Çevresel, ekonomik ve demografik problemler yaşayan Güney Kore için oyunlar, yeniden planlama ve yapılandırma sürecini hızlandıran bir faktör olarak görülmüştür. Oyunlar için Seoul'un merkezinin 13 km güneyindeki Han Nehri'nin kıyısındaki Chamshil bölgesinde Olimpiyat Parkı kurulmuştur. 1977 yılında Asya Oyunları için inşa edilen Seoul Spor Kompleksi, olimpiyatlar için 100,000 kişilik bir stadyum ile 50,000 kişilik bir baseball stadyumuna dönüştürülmüştür. Olimpiyat Köyü, farklı yüksekliklerdeki blokların gruplaşarak, ortak alanlar oluşturdukları bir düzenleme olup, oyunlar sonrasında üst-orta gelir ailelerin kullanımına sunul-

muştur. Olimpiyat Parkı'nın dışında, tarihi yapıların yenilenmesi, ağaçlandırma düzenlemeleri ile sokak, drenaj ve enerji sisteminde yenileme çalışmaları yapılmış, havaalanı ile şehri bağlayan metro hattı inşa edilmiştir. Ancak Seoul Olimpiyat Oyunları; kentsel alanların yüksek yoğunluklu dar sokak ve pasajlarından oluşan geleneksel yaya alanları ticari dönüşümler için yok edilmiş, varoşlarda yaşayanların çıkartılarak yerlerinin olimpik tesislere ve yüksek gelir grupları için konut ve ticaret alanlarına dönüştürüldüğünden sosyal yönünün zayıf olması ile eleştirilmiştir.

1992'de, Barcelona; tüm Olimpiyat şehirlerinin örnek alacağı bir yenilenme projesini uygulayarak, yapılacak planlamada oyunları bir araç olarak görmüştür. Adaylığı sırasında olimpiyatlar için gereken tesislerin %88'inin mevcut olduğunu belirten Barcelona, Olimpiyat Stadyum için, 1929'daki Montjuic Uluslararası Fuarı için kullanılan stadyumu yenilemiş ve geliştirmiştir. Mevcut yapıların yenilenmesiyle 10 tesis oyunlar için

Şekil 12. Barcelona Montjuïc Olimpiyat Parkı planı.

hazırlanmış, 43 tesis ise olduğu gibi kullanılmıştır. Bu tesislere ek olarak yalnızca 15 yeni tesis yapılmış, tesislere yapılan harcamalar, 1992 Oyunları'nın bütçesinin sadece %20'sini oluşturmuştur.

Barcelona'da şehir plancıları, kent merkezi etrafında yeni bir ring oluşturan dört bölge üzerinde çalışmışlardır. Bunlar kuzeyde Vall d'Hebron (bisiklet, okçuluk ve konaklama alanları); Diagonal (futbol, polo ve tenis); Montjuïc (60,000 koltuk kapasiteli Olimpiyat Stadyumu, Sant Jordi Spor Sarayı ile yüzme ve dalma havuzları); ve Parc de Mar (Olimpiyat Köyü) bölgeleridir. Havaalanı ve kent ilişkisini sağlayan metro sistemi kurulmuş, havaalanı yeniden tasarlanmış ve telekomünikasyon sistemleri yenilenmiştir. Ekonomik açıdan Olimpiyatlar kenti, 3,8 milyon \$ zarara uğratmış,¹⁴ ancak yapılan yatırımlar uzun vadede geliştirilerek kullanıldığından Barcelona, Olimpiyat Yerleşkelerinde "sürdürülebilir" planlama yaklaşımının iyi bir örneği olmuştur.

1996 Atlanta Oyunları'nda öncekilerden farklı olarak, özel bir şirketler birliği oyunların organizasyonunu üstlenmiştir. Oyunlar için yapılan 25 tesisin 16 tanesi Atlanta merkezinde 5 km çapındaki Olimpiyat Çemberi içinde yer alırken çoğunlukla Georgia Dome, Omni Arena gibi mevcut tesisler kullanılmıştır. Olimpiyat Çemberi'nin güney bölgesinde yer alan Summerhill'de geçici kullanım için inşaa edilen Olimpiyat Stadyumu, kentte uzun vadede baseball oyunun geliştirilmesi planının bir parçası olmuştur. 85,000 oturma kapasiteli tasarlanmış olan stadyum, oyunlar sonrasında kısmen yı-

kılarak 47,000 oturma kapasiteli olarak küçültülmüştür. Ayrıca, yıkılan Fulton County Stadyumunun yeri de otopark alanına dönüştürülmüştür.¹⁵ Olimpiyat yerleşimlerine komşu mahalleler, şehir merkezindeki sokakların iyileştirilmesi ve tesislerin 12 yaya koridoru ile birleştirilmesi gibi projelerle güzelleştirilmişler, kaldırımların genişletilmesi, yeni kent mobilyalarının konulması, ağaçlandırma, tarihi bilgilendirme panellerinin ve sinyallerinin konulması ile beş park ve meydanın yeniden düzenlenmesi de bu projelere ek olarak uygulanmıştır. Ancak Atlanta oyunları; merkezde fazla tesis barındırması nedeniyle kent içi ulaşımı zorlamış, her ne kadar tesislerin birbirinden yürüme mesafesinde olduğu savunulsa da trafik tıkanıklığı ve servis otobüslerinin önünde uzayan kuyruklar nedeni ile oyuncular ve görevliler için ulaşımında güçlükler neden olmuştur.

Olimpiyatlar ve Sürdürülebilirlik Bilinci; "Çevreci Olimpiyatlar"

2000 Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmış olan Sydney, 1972 ve 1988 oyunları için geliştirmiş olduğu fizibilite planlarına göre Olimpiyat Parkı'nı şehir merkezinden 14 km uzaklıktaki Homebush Bay'de tasarlamıştır. 1930'lardan itibaren endüstri alanı olarak kullanılarak atıklarla kirletilmiş bölgenin 1980'lerde temizlenmesine çalışılmış, ancak bu çalışma arkasına Olimpiyat Oyunlarının gücünü alınca hızlanmış ve bu sayede çeşitli çevresel sorunların aşılması kolaylaşmıştır.¹⁶ 1993'de adaylık yarışında aralarında İstanbul'un da bulunduğu rakiplerini elemesinde, tüm olimpik tesislerin merkezi bir parkta yoğunlaştırılacağı vaadinde bulunması etkili olmuştur. Avustralya Stadyumu olarak adlandırılan ana olimpiyat tesisi Olimpiyatlar esnasında 110,000 oturma kapasiteli olarak kullanılmış, sonrasında rugby ve futbol maçları için kullanılmak üzere 80,000 kişilik kapasiteye düşürülmüştür. Bundan başka Homebush Bay'de; hockey merkezi, superdome (basket ve artistik jimnastik), uluslararası atletizm merkezi (antreman tesisleri), tenis merkezi, aquatik merkezi ve okçuluk parkı yer almıştır. Sydney'de ilk kez tüm katılımcılar tek bir Olimpiyat Köyü'nde toplanmışlar, apartmanla kent evlerinin karma bir tasarımı olan köy ekolojik kriterler gözetilerek tasarlanmıştır. Planmada bir okul ve alışveriş merkezi de düşünülerek bölgenin oyunlar sonrasında Sydney'in bir konut alanı olması öngörülmüştür. Oyunlara, "tüm Avustralya Kitası'nı" organizasyona dahil eden, ev sahibi şehrin sınırlarını aşan ulusal bir proje olarak bakılmıştır. Avustralya Turizm Komitesi Amerikalıların %75'nin oyunlardan sonra Avustralya tarihi ile daha çok ilgilendiklerini ve Avustralya'ya tatil amacıyla gitmeyi arzuladıklarını belirtmiştir. Evsizlerin uzaklaştırılması, aborjin-

¹⁴ Gold ve Gold, 2007.

¹⁵ Larson ve Staley, 1998, p. 281.

¹⁶ WWF Greece, 2004.

lerin durumu, kamusal fonların kötüye kullanımı gibi olumsuz eleştirilere rağmen oyunlar başarılı olarak nitelendirilmiştir. Bu oyunlar ile Sydney; endüstriyel bir bölgeyi kente kazandırmış, altyapısında ciddi atılımlar yapmış, turist kazanmış ve dünya klasında spor tesislerine kavuşmuş olmasına karşın oyunlar sonrasında yerleşkenin kullanımı konusunda pek çok güçlüklerle karşılaşmıştır.

Benzer problemler 2004 Atina Oyunları'nda da yaşanmıştır. Yarışlar ve antrenmanlar için gerekli birçok tesisin, 1982'deki Avrupa Atletizm Şampiyonası için inşa edilmiş Olimpiyat Stadyumu ve Parkı içinde mevcut olduğu belirtilerek kazanılan ev sahipliği, karşılaşılan birçok problem sonrasında organizasyonu zor duruma sokmuştur. Maroussi'deki Olimpik Spor Kompleksi, stadyumda yer alan futbol maçlarının dışında kullanışsız ve halka kapalı kalmış, Faliro ve Helleniki Kompleksleri de alternatif kullanımlar bulmakta zorlanmışlardır.¹⁷

Olimpiyat Oyunlarının Kentsel Kazanımları

Olimpiyatların günümüzde kentsel açıdan en büyük etkisi ekonomik koşulların değişkenliğiyle kent gelişimine katalizörlük yapmasıdır. Temel olarak amacı; yerel yönetimin gücünü kullanarak var olan kaynaklardan daha fazla faydalanmak ve yeni yatırım ya da iş alanları yaratmak yanında sporu; turizm rekreasyon, medya ve yaratıcı tasarımı içeren kültürel bir sektöre taşımaktır. Bu tip organizasyonlar bugün mega-events (büyük etkinlikler) olarak adlandırılmakta ve ülke, kıta veya dünya genelinde düzenlenmektedir. Ev sahibi kentin adeta "sahne"ye çıktığı oyunlar sonrası kullanıma (*post-use*) yönelik politikaların geliştirildiği ve "ölçek" büyüdükçe, gelişen çalışma alanları, teknoloji ve yenilikçi yaklaşımlar ile her seferinde daha büyük, daha dikkat çekici ve daha pahalı tasarımlar yapıldığı gözlenmiştir.¹⁸ Barselona'nın 1992 yılında uygulamış olduğu planının, kent ekonomisine, küresel turist pazarındaki yerine, kentsel dönüşüm olanaklarına, ulaşım ve servis altyapısının yenilenmesine, kültür alanları yaratılmasına büyük faydası olmuştur. Bunun yanında, Sydney 2000 ve Atina 2004 Olimpiyatları başarılı organizasyonlar olarak kabul edilmelerine karşın finansal ve yapısal problemler, idari kesintiler, terör saldırısı korkusunun yaratılması ile başarıları gölgelenmiştir. Olimpiyat Oyunları gibi bir büyük-etkinliğin kente ve sakinlerine etkisi bilinmekle birlikte, oyunların hazırlıklarında sürdürülebilirlik en az düşünülen kriter olmuştur.¹⁹

İlk Modern Olimpiyat Oyunları; kentlerdeki mevcut fuar, sergi ve festivallerin parçası olarak düzenlendiğinden, hatta oyunlar için bu etkinliklerin geçici tesisleri kullanıldığından, kentsel etkileri önemsiz denebilecek

kadar az olmuştur. Olimpiyat oyunlarının organizasyonunda iyileşme, ölçeğinde büyüme ve tesislerin tasarlanması süreci 1908-1932 yılları arasında görülmektedir.

1908 Londra Oyunları için inşa edilen büyük ölçekli stadyum (White City Stadium), tüm spor müsabakalarını tek bir noktada toplarken, fuar ve olimpiyatlar için gelecek kalabalığın ulaşımını kolaylaştırmak için bölgeye yeni bir metro istasyonu inşa edilmiştir. White City Stadyumu, o zaman için dünyanın en güzel stadyumu kabul edilmiş, gelecek Olimpiyat kentleri için örnek bir tesis olarak görülmüştür. Tesisin oyunlar sonrası farklı etkinlikler için uyarlanmasında zorluklar yaşanmışsa da Londra'daki fuar ve olimpiyat alanı yıkılana kadar uzun yıllar başka sergi ve fuarlar yanında atletizm ve köpek yarışları için kullanılmıştır.²⁰ Londra'yı takip eden 1912 Stockholm ve 1920 Antwerp oyunlarında da benzer stadyum tasarımları görülmektedir.

1924 Paris'te ilk kez sporcular bir bölgede konaklamışlar ve bu gelecek oyunlar için Olimpiyat Köyü fikrini ortaya çıkarmış, Amsterdam'da ise ilk kez ana stadyum ve ilişkili diğer tesisler birarada düşünülerek, ilk Olimpiyat Kompleksi inşa edilmiştir. Los Angeles Oyunları'nda; ilk kez oyunlar sonrası kullanımı da göz önünde bulundurularak bir Olimpiyat Köyü inşa edilmiştir. 1936 Berlin Olimpiyatları ise organizasyonun hazırlığına yapılan harcamaların yüksekliği anlamında bir ilk olmuştur.²¹

Olimpiyat Oyunları tarihinde kentsel dönüşüm anlamında bir dönüm noktası olan 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'dır. Organizasyona ayrılan bütçenin oyunların yayın haklarının televizyonlara satılması ile artması ve mevcut tesislerin varlığına güvenilerek, kentsel dönüşüm projesine yatırılması tüm dünyada planlamacılar için ilham verici olmuştur. Roma'nın oyunlara hazırlığını kendilerine model gören kent planlamacılarının kentsel dönüşümlere ağırlık vererek kentlerde yenilenme ve canlanma yaratmak yanında çevrecilerin kentlerdeki bu gelişmeleri dikkate alarak söylemler geliştirmeleri Dünya'da sürdürülebilir kentleşmenin ortaya çıkışının habercisi olmuştur.

Tokyo 1964'de Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yaparken olimpiyat köyünün tasarlanmasında Roma'dan esinlenirken, toplu taşımacılık ve alt yapı sistemlerine yapılan yatırımlar yanında tesislerin, yenilikçi ve modern bir anlayışla tasarlanmasına dikkat etmiştir. Kent-

¹⁷ WWF Greece, 2004.

²⁰ Coaffee, 2007.

¹⁸ Gold ve Gold, 2007.

²¹ Coaffee, 2007.

¹⁹ Furrer, 2002.

te birçok yeni otoyol, metro hattı, havalimanı ve liman tesisleri inşa edilmiş, su rezerv sistemleri ve atık idare sistemleri geliştirilmiştir.

Kısa Dönem Kentsel Büyüme ve Olimpiyat Yerleşkeleri

Roma ve Tokyo'daki kentsel yenilenmelerin benzerlerini, Münih (1972) ve Montreal (1976) de gerçekleştirmek istemiş ancak başaramamışlardır. Ancak, Münich Olimpiyat Parkı, 1972'den bu yana çeşitli eğlence ve gösterilere imkan sağlayan yapısı, spor alanları ve dinlenme alanları ile milyonlarca ziyaretçi için bir dinlenme ve eğlence alanına dönüşmüştür. Hafif yapıları ve yenilikçi üst tenteli terasları ile çağdaş bir tasarıma sahip park, bugün sürdürülebilir olimpiyatların en önemli amaçlarından biri olan oyunlar sonrası kullanım şartını yerine getirmektedir.²²

1980 Moskova Oyunları'nda sporun dışında kentsel yatırımlara rastlanmış, hava limanı terminali, medya merkezleri ve oteller inşaa edilmiştir. Ayrıca, kent içinde Olimpiyat tesisleri ile ilişki kurabilen çok merkezli konut bölgeleri oluşturulmuştur. Mevcut tesisler yenilenirken, yeni yapılan salonların bölünebilen ve daha küçük etkinlikler için kullanılabilen esnek tasarımlara sahip olmaları istenmiştir. Bu anlamda tasarlanan Olimpijsky Kompleksi'nin arenası 80,000 kişi kapasiteli olmasına karşın, 16,000 kişilik daha küçük bir salona bölünerek, aynı anda iki ayrı etkinliğe olanak vermektedir.²³ Oyunların finansmanında sinema sektörünün önemli desteğini alan 1984 Los Angeles Oyunları'nda, mevcut tesislerin yeniden kullanılması ve altyapılarının geliştirilmesi amaçlanmıştır.²⁴

1988 Seoul Olimpiyatlarını incelendiğinde, çevreye duyarlı kentleşme kavramlarının ortaya çıkışı ve Olimpiyat yerleşkeleri üzerlerindeki etkisi de görülebilmektedir. Seoul'de başta ulaşım olmak üzere benzer kentsel altyapı gelişimleri için oyunlar katalizör olarak görülmüştür. Olimpiyat Raporu'nda çevresel güzelleştirme programları, sağlık standartlarındaki iyileştirme, trafik sistemlerinin düzenlenmesi, turistik tanıtımın yapılması ve kültürel etkinliklerin artışıdaki hükümet desteği ile katılımcı olunmasına dikkat çekilmektedir.

Barselona Modeli

Barselona Olimpiyatları, planlamada kısa vadede kar getirecek yatırımlardan çok, kentin çevre yenilemesi ve dönüşümünün daha anlamlı olduğunu kanıtlamıştır. Oyunlar için ayrılan bütçenin %83'ü, artan işsizlik sorununa ve yoksul mahallelerdeki alt yapı yatırımlarına ayrılmış, bununla birlikte yeni tasarlanan Calatrava Kulesi ve Barselona sahil alanı dönüşümü, kente yeni

bir görünüş kazandırmıştır. Ayrıca yapılan yeni yatırımlar arasında; Stadyumun yenilenmesi, Spor Sarayı'nın inşası, bir ring ve 35 km otoban yol inşası, Olimpiyat Köyü olarak 4,500 adet yeni konut, iki iletişim alanı, beş yeni ofis bölgesi, yeni havaalanı ve spor tesislerinin genel olarak geliştirilmesi, kültürel sektöre yapılan (özellikle müzeler) yatırımlar, 5000 yeni otel odası ve Barselona'yı denize kavuşturan 5 km'lik yeni plajlara kamunun ulaşımının sağlanması gibi geniş çaplı projeler gerçekleştirilmiştir.²⁵

Barselona'nın bu uzun listesi, kendisini takip eden kentlerin yapmak istediklerini belirlemelerinde yol gösterici olmuştur. Oyunlar bittiğinde, yapılan harcamaların, oyunlardan elde edilen gelirden çok daha yüksek kalmış olmasından finansal açıdan kenti zarara soktuğu düşünülmüş olmakla birlikte hem akıllıca yapılan yatırımlar hem de oyunlar esnasında kentin başarılı tanıtımı, uzun vadede çok büyük kazançlar getirmiştir. Barselona ile birlikte önceki Yaz Oyunlarında rastlanan parçacı ve bölgesel kentsel yatırımların yerini, uzun süreli gelişebilir kentsel yatırım modelleri almaya başlamıştır.

Barselona'nın başarılarından biri de kenti bir bütün olarak ele almış olması ve farklı yerleşim bölgelerinin ortak bir kimlik altında birleşip, büyük bir kentsel iyileşmenin parçası olarak hissetmelerini sağlamak olmuştur. Yenilenen bölgelerin ve inşa edilen yapıların karma kullanıma olanak sağlayan tasarımlar olmaları hedeflenmiştir. Barselona'da organizasyon; yenilikçi mimari tasarımlar yanında nitelikli kamusal alan tasarımları ve donatılar ile önemli tarihi yapılar ve anıtların korunması için düşünce üretmişlerdir. Buna bağlı olarak, morfolojik yapının değişikliği kadar sosyal programlara da odaklanmışlar, fakir bölgelerdeki zayıf eğitim, yüksek suç oranı, sağlık problemleri, işsizlik sıkıntıları, sosyal tesislerin eksikliği gibi sorunlara eğilmişlerdir.²⁶ Barselona ekonomik, çevresel ve özellikle de sosyal kalkınma anlamındaki başarısı ile bugün dahi tüm kent planlamacılarının uygulamayı arzuladıkları bir kent modeli olmuştur.

Çevresel Sürdürülebilirlik ve Olimpiyat Yerleşkeleri

Sydney 2000 ve Atina 2004 Olimpiyatları, Atlanta ve Los Angeles Oyunları'nın organizasyon konusunda kullandıkları özel ve kamusal ortaklıkları kendileri-

²² Synadinos, 2001.

²³ Official website of the Olimpijsky Sports Complex. (tarih yok). <http://www.olimpik.ru/>

²⁴ Coaffee, 2007.

²⁵ Coaffee, 2007.

²⁶ Coaffee, 2007.

ne örnek alırken sürdürülebilir kent modeli bağlamında Barselona'dan esinlenmişlerdir. Sydney'de genç tasarımcıların ortak çalışmaları sonucu adaylık kitapçıklarına giren "eko-köy" fikri geliştirilmiştir. Eko-köy güneş enerjisinden azami derecede faydalanırken, kirlilik yaratmamak adına su, sulak araziden süzdürülerek geri dönüştürülecektir ve köy toplu taşıma ulaşım ağlarına bağlanacaktır. Ancak, eko-köy inşa edilmemiş olsa da, alınan bazı kararlar diğer yapıların tasarıma yansımıştır. Sydney 2000 Oyunları, çevreci oyunlar olarak genelde başarılı bulunmuş ancak oyunlar sonrasındaki kullanımının yeterince verimli olamamasından ve büyüklüğünden dolayı, Olimpiyat Parkı bugün "Sydney Jurassic Parkı" olarak anılmaktadır.²⁷

Atina 2004'de Olimpiyatlardan, ulaşım hatlarında modernleşme ve şehir için kentsel dönüşüm gibi kalıcı projeler üreterek yararlanmak istemiş, %100 yeşil enerji kullanımının olacağı ilk Olimpiyatlar sloganı ile çalışmalara başlamıştır. Mimarlar ve plancılar şehir ölçeğinde çalışmaya yönlendirilmişler, ulaşım ağlarını genişletmek ve sportif altyapıyı kuvvetlendirmek yanında büyük ölçekli konut bölgelerinin yapısını düşünmüşlerdir. Olimpiyat köyü olarak, sonradan konut ihtiyacını karşılamak üzere kullanılacak, düşük yoğunlukta, Atina'nın geleneksel konut peyzajına uyan, açık alanları, güvenliği ve otopark alanları bulunan bir tasarım yapılmıştır. Greenpeace ise raporunda; Olimpiyat köyü'nün yapımı esnasında, tüm çevreci önerilerin göz ardı edildiğini, enerji tasarrufu, geri dönüşüm, güneş enerjisinin kullanımı ve doğal soğutma sistemlerinin sonuç planlardan çıkartıldığını belirtmiştir.²⁸ Barselona ve Sydney'deki örnekleri takiben Faliro Sahil Bölgesinin düzenlemesi projesi yapılmış ise de kentin yaşadığı değişikliklerin çok yeni olması, oyunlar sonrası kullanım sürecinde kent adına ne derece faydalı, uzun vadeli sorunlara cevap verebilir nitelikte olup olmadığı henüz anlaşılamamıştır.

Sonuç

Bu çalışmadan elde edilen veriler Tablo 1'de özetlenmiştir. Bu tabloda modern Olimpiyat Oyunları süresince ev sahibi kentlerin yerleşke tasarımının; savaşlar, doğal afetler gibi küresel olaylar, değişen kentsel politikalar ve son 20 yılda artan sürdürülebilir kalkınma hareketlerinin etkisinde nasıl geliştiğini ve şekillendiğini, irdelenmektedir. Bu tablo incelendiğinde her olimpiyat kentinin bir öncekinin başarı ve başarısızlıkların-

dan ders çıkartarak daha kapsamlı bir program oluşturduğu görülmektedir. Başlangıçta Olimpiyat köyü ya da Kompleksi, olarak adlandırılabilen bir düzenden söz edilemezken, daha sonraları ulaşım, güvenlik, denetim gibi nedenlerle oyunlar için yerleşkeler tasarlanmıştır. Tokyo, Moskova, Barselona gibi, Olimpiyatları kent için bir yenilenme ve dönüşüm olanağı sayarak, gerekli tasarımları kentin yenilenme ya da dönüşüme gereksinim duyulan alanlarında, konut ihtiyacına yönelik olarak düşünenler yanında, Moskova ve Barselona gibi planlamanın olimpiyatlar sonrasında kent halkının en verimli şekilde nasıl kullanacağı konusunda çalışanlar olduğu da görülmektedir.

Sürdürülebilir kalkınmanın amaçları arasında sıralanan; "Mekânın ve doğal kaynakların tüketimini en aza indirmek, kentsel akışları etkin biçimde yönetmek, kentsel nüfusun sağlığını korumak, kaynaklara ve hizmetlere eşit erişimi sağlamak, kültürel ve sosyal çeşitliliği sürdürmek ve gelecekteki her insanın daha kaliteli bir yaşam sürmesi gibi öncelikler ile de örtüşen bu planlama anlayışı",²⁹ 1990'lardan itibaren hayatın her alanı gibi Olimpiyatları da etkilemiştir.

Sydney ve Atina'da, yeşil Olimpiyatlar olarak nitelenen bir hareket başlatılmış, çevre dostu malzemelerden yapılan, doğayı koruyan, enerji tüketimini azaltan, ekolojik tasarımların kullanımı amaçlanmıştır. Sydney "Sürdürülebilir Olimpiyatlar", Atina "Yeşil Olimpiyatlar" konseptlerini geliştirerek sunmuşlardır. Her ikisi de tasarımlarında ekolojik, çevre dostu çözümler üretmeye çalışmışlardır.

Çalışmada ayrıca, 1960 Roma Oyunları'ndan itiba-

Tablo 2. Olimpiyat Oyunları Yerleşkelerinin ekonomik, sosyal, çevresel ve sonraki kullanım açısından durumuna ilişkin kişisel bir değerlendirme

	Ekonomik	Sosyal	Çevresel	Post use
MELBOURNE	1	1	1	1
ROMA	3	2	2	3
TOKYO	3	2	3	3
MEXICO CITY	2	1	2	2
MÜNİH	2	2	2	3
MOSKOVA	3	3	2	3
LOS ANGELES	3	2	1	3
SEUL	2	1	2	1
BARCELONA	3	3	3	3
ATLANTA	2	2	2	2
DYNEY	2	2	3	2
ATINA	1	2	3	2

3 – iyi, 2 – orta, 1 – zayıf.

²⁷ Cashman, 2002.

²⁸ WWF Greece, 2004.

²⁹ European Environment Agency, 1995.

ren Olimpiyat kompleksinin kentin neresinde yer aldığı ve kenti nasıl etkilediği ile ilgili karşılaştırma da yapılabilmektedir. Roma'nın en büyük şansı, oyunlar için gerekli tesislerin kentte mevcut olmasıdır. Roma Oyunları'nı takiben, Tokyo, Moskova, Barselona gibi kentler daha oyunlara ev sahibi seçilmeden önce, sosyal ve ekonomik kalkınma planları hazırlamışlar, kentin gelecekteki 5, 10, 20 yılda doğabilecek ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturdukları planlarda Olimpiyatların katalizör etkisini gözlemişlerdir.

Barselona, eski kent merkezi yerine çeperlerdeki dört ayrı bölgeyi planlayarak, daha dengeli bir kentsel yoğunluk elde etmeye çalışmıştır. Yeni konut, spor, iş ve dinlenme alanları yaratarak, kentin her bölgesinin kalkınması amaçlanmıştır. Barselona'yı kendine örnek alan tüm kentler; ekonomik canlanma için kentsel dönüşüm projelerini desteklerlerken, kalkınmayı, ulaşılmak istenen bir hedeften çok, izlenmesi gereken bir süreç olarak düşünmeleri gerektiğini öğrenmişlerdir. Dünyada sürdürülebilir kalkınma konusunda yapılan çalışmalar Barselona örneğinin başarısını daha da iyi anlatmıştır.

Yapılan çeşitli çalışmalar ile görülmüştür ki, olimpiyat kentleri, gerek kendilerinden önceki kentlerin yaptığı çalışmalardan gerekse Dünya gündeminden etkilenerek gelişmiş ve gelişmektedirler. Dünyamızın içinde bulunduğu koşullar göz önüne alındığında ise son yıllarda gündemdeki en önemli konu olan "sürdürülebilirlik"ten etkilenmemeleri olanaksızdır. Bugün Olimpiyatlara aday kentler, organizasyonlarının tanıtımını yaparken spor ve kültürel etkinliklerin yanında sürdürülebilir kalkınma, sosyal adalet, esnek tasarımlar, oyunlar sonrası kullanıma dair çözümler, çevre dostu tasarımlar, alt yapı yenilenmeleri, atık ve geri dönüşüm sistemleri, ulaşım sistemleri gibi konulara da geniş yer ayırmaktadır. Bu süreç sürdürülebilir olmanın yanında insana yönelik, çevre dostu ve ekolojik tasarımları içeren bir kent modeli ile hayata geçirilene kadar bu yönde ilerlemeye devam edecektir.

Kaynaklar

Coaffee, J., (2007), Urban Regeneration and Renewal. J. R. GOLD içinde, Olympic Cities.

Commission of the European Communities. (1998), Sustainable Urban Development in the European Union: A Framework for Action. Brüksel.

Philemon, Politis & Anninos. Coubertin içinde, Philemon, Politis & Anninos (s. Part 2, p. 98-99, 108-109).

European Environment Agency, (1995), PROPOLIS Project Final Report. http://www1.wspgroup.fi/lt/propolis/PROPOLIS_Final_100204.pdf.

Flyvbjerg, B., Bruzelius N., Rothengatter, W., (2003), Megaprojects and Risk: An Anatomy of Ambition. Cambridge:

Cambridge University Press.

Furrer, I., (2002), Sustainable Olympic Games A Dream or A Reality. Bollettino della Societa Geografica Italiana, Serie XII, Vol: 4.

Gardiner, E.N., (1930), Athletics of the Ancient World. Oxford: Clarendon Press.

Gladwin, T., Kennely, J., Krause, S.T., (1995), Shifting Paradigms for Sustainable Development: Implications for Management Theory and Research. Academy of Management Review Vol: 20, No: 4 .

Gold, J.R., Gold, M.M., (2007), Athens to Athens: the Summer Olympics, 1896-2004. J. R. Gold içinde, Olympic Cities (s. chapter 2 p. 18-19).

International Olympic Committee Sport and Environment Commission., (1992), Olympic Movement's Agenda 21 Sport for Sustainable Development. Lausanne: IOC.

IOC., (2008), The Olympic Games of the Antiquity. Lozan, İsviçre: International Olympic Committee.

Jolly, R., (2006), The Modern Olympics: an overview. www.aph.gov.au/library: Parliament of Australia Department of Parliamentary Services.

Kaltsas, N., (2004), Olympia. Atina: Archaeological Receipts Fund Directorate of Publications.

Kotynsky, E.J., (2006), The Athletics of the Ancient Olympics: A Summary and Research Tool.

Lambros, S.P., (1896), Die Olympischen Spiele. Leipzig: Central Committee in Athens.

Lee, H.M., (1988), The First Olympic Games of 776 B.C. W. J. Raschke içinde, The Archaeology of the Olympics: the Olympics and other festivals in antiquity (s. p. 114). Madison, Wisconsin: Univ. of Wisconsin Press.

Mallon, B., (1998), The 1896 Olympics Games, Results for All Competitors in All Event, with Commentary. Jefferson, North Carolina, and London: Mc Farland & Company, Inc., Publishers.

Museum, T.B., The Olympic Games in Ancient Greece, Information for Teachers. London, England.

Owen, K., (2001), The Local Impacts of the Sydney 2000 Olympics Games: Processes and Politics of Venue Preparation. Sydney: Centre for Olympic Studies, University of New South Wales.

Pausanias. (M.S. 2 yy). Description of Greece.

Ph., W.G., (1999), Sharing the Spirit? Sociospatial Polarisation and Expressed Enthusiasm for the Olympic Games. Elmsford: Pacific Tourism Review, Vol: 3, s. 173-84.

Roper, T., (2002), The Sydney Olympics and their Impact on Development, Cities' Experiences: the Impact of Major Events on the Development of Large Cities. World Association of Major Metropolises, Metropolis.

Synadinos, P., (2001), Post Olympic Use: A picture of the Future. Olympic Review 27, 39-41.

WWF Greece. (July 2004), Environmental assessment of the Athens 2004 Olympic Games. WWF.

Young, D.C., (1996), The Modern Olympics, A Struggle for Revival. Johns Hopkins University Press.

Zarnowsky, F., (1993), A Look At The Olympic Costs. International Journal of Olympic History, Vol: 1, No: 2.

Tablo 1. Olimpiyat Oyunları yerleşmelerinin dünya çevre çalışmalarına paralel sürdürülebilir gelişimi

		MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI İÇİN TASARIMLAR
1750	SANAYİ DEVRİMİ Makineleşme . kentlere göç . hızlı üretim . fabrikalaşma . ulaşımda hız . şehirlerin büyümesi 1900 . kırsal alanların işgali . doğal kaynakların tükenmesi 1904 . artan enerji ihtiyacı . kömür ve petrolün 1908 kullanımının artması . doğanın kirletilmeye 1912 başlaması	ATİNA	Antik Panathenaic Stadyumu restore edilerek kullanılmıştır.	Modern olimpiyatlar için tasarlanmış ilk stadyum Londra - White City Stadyumu
1896		PARİS	Evrensel fuarların yan organizasyonları olarak düşünülmüştür	
1900		ST.LOUIS		
1904		LONDRA	Şehrin küçük olması stadyum – şehir ilişkisinin kurulmasında kolaylık sağlamıştır. Stadyum çok kullanışlı bir tasarıma sahip olmuştur.	
1908		STOCKHOLM		
1912				
1914	1. DÜNYA SAVAŞI OLİMPİYATLAR İPTAL EDİLMİŞTİR.			
1916				
1918				
1920	ÇEVRECİLİK HAREKETİNDE DURAKLAMA	ANTWERP	Sporcuların konaklamaları için baraka niteliğinde birimler yapılmıştır. Bu düzenleme olimpiyat köyü fikrinin doğuşuna neden olmuştur.	Olimpiyat Köyü fikrinin doğuşu
1924		PARİS		
1928		AMSTERDAM	Müsabakaların tek bir bölgede yapılması için gerekli tesisler bir arada tasarlanmıştır.	İlk Olimpiyat kompleksi – yüzen botlarda konaklama
1932		LOS ANGELES	Ana stadyum olarak Coliseum genişletilmiş ve 105 bin işi kapasiteye çıkarılmıştır. İlk olimpiyat köyü tasarımı başarılı bulunmuştur. Büyük Bunalım süreci atlatılmıştır.	İlk Olimpiyat Köyü
1936		BERLİN	Nazi rejiminin güç gösterisine dönüşmüştür. Daha sonraki dönemde askeri gösteriler için de kullanılan o zamana kadarki dünyanın en büyük spor kompleksi Reichsportsfeld yapılmıştır. Kent – stadyum ilişkisi raylı ulaşım ile sağlanmıştır.	
1939	2. DÜNYA SAVAŞI OLİMPİYATLAR İPTAL EDİLMİŞTİR.			
1940				
1944				
1945				
1948				
1952	HELSİNKİ	1940 olimpiyatları için yapılan olimpiyat köyünün konut alanı olarak kullanılması, yeni bir olimpiyat köyü tasarımını gerektirmiştir. Sovyetler Birliği oyuncularını için ayrı bir konaklama alanı istediği için iki ayrı yerleşim tasarlanmıştır.		
1956	MELBOURNE	Ucuz bir konut projesi olarak tasarlanan olimpiyat köyü, sonrasında sosyal problemlerin yaşandığı kentsel bir soruna dönüşmüştür.		
1960	ROMA	Olimpiyat oyunlarının kentsel gelişim fırsatı olarak görülmeye başlaması. Mevcut spor tesisleri kullanılmış, bütçe; altyapı, ulaşım alanındaki yatırımlara ayrılmıştır. Kentin tanıtımı yapılmış, turistik değeri artmıştır.		
1964	TOKYO	10 yıllık bir kentsel kalkınma planı hazırlanmıştır. Oyunlar için spor tesisleri 3 ana bölgede toplanmıştır. Liman düzenlemesi, su ve atık dönüşüm sistemi, kamu sağlığı planlaması yapılmıştır.		
1968	MEXICO CITY	Mevcut tesisler yenilenerek kullanılmış, sosyal hizmetler fonundan organizasyonlar için harcama yapılması sosyal kutuplaşmaya neden olmuştur.	Uzun vadeli kentsel projeler	
1971	GREENPEACE'İN KURULUŞU			
1972	STOCKHOLM BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN ÇEVRESİ KONFERANSI	MÜNİH	Kentin kuzeyinde yenilikçi tasarımı ile Münih Olimpiyat Parkı içindeki Olimpiyat Köyü ile beraber, günümüzde de halen kullanılabilen başarılı bir örnektir.	Altyapı ve organizasyon bütçelerinin ayrılması
1976	VANCOVER HABİTAT TOPLANTISI	MONTREAL	Kinetik mimarinin kullanıldığı stadyumu ve iddialı yapıları ile olimpiyat kompleksi organizasyonu maddi zarara uğratmıştır. İstenilen nitelikteki yapılar ortaya çıkan zorluklar nedeni ile olimpiyatlara yetiştirilememiştir.	Uzun ömürlü kullanım
1980		MOSKOVA	5 yıllık ekonomik ve sosyal kalkınma planı oluşturulmuş, gereksiz büyüklükte, kullanışsız yapıların yapımından uzak durulmuş, çok merkezli bir kentsel gelişim planı tasarlanmıştır.	Üstü örtülebilir stadyum
1982	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TARAFINDAN DÜNYA ÇEVRE VE KALKINMA KOMİSYONU (WCED)'NUN KURULUŞU			
1984		LOS ANGELES	Mevcut tesisler kullanılmış, yeni yapılar ise üniversite kampüslerinde daha sonra öğrencilerin kullanabileceği şekilde tasarlanmıştır.	Güvenliğe ayrılan bütçenin artırılması
1987	BRUNTLAND RAPORU			
1988		SEUL	Sosyal kalkınmanın göz ardı edildiği, rant amaçlı, kültürel değerleri yok sayan, kentsel tasarımı ve kullanışsız büyüklükteki spor tesisleri ile eleştirilmiştir.	Bölünebilir spor salonları
1992	RIO DE JANEIRO "YERYÜZÜ ZİRVESİ" BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE VE KALKINMA KONFERANSI "GÜNDEM 21"	BARCELONA	Kent içinde 4 ayrı bölgede yoğunlaşmış tesisler ile kıyı kullanımı ve ulaşım ağı yenilenirken uzun süreli bir kentsel kalkınma projesi tasarlanmıştır.	Yenilikçi mimari tasarımlar
1995	KOPENHAG SOSYAL KALKINMA KONFERANSI			Çevresel – sosyal – ekonomik büyüme Sürdürülebilir kentsel kalkınma projeleri
1996	İSTANBUL İNSAN YERLEŞİMLERİ "HABİTAT II" ZİRVESİ	ATLANTA	5 km çapındaki bir çemberin içinde yer alan spor tesisleri kentte trafik sorununa neden olurken, bu tesisler çevresindeki mahalleler yenilenmiştir. Geçici olarak tasarlanan ana stadyum daha sonra baseball oyunları için küçültülerek kullanılmıştır.	
2000	BERLİN URBAN 21	SDYNEY	"Yeşil Olimpiyatlar", tüm tesislerin bir arada olduğu olimpiyat parkı için kentin açığındaki bir endüstri alanı dönüştürülmüş ve çevreye duyarlı malzemeler kullanılmıştır. Kente uzak olması ve ulaşım sorunu yüzünden bugünkü kullanımı tartışılmaktadır.	
2002	JOHANNESBURG BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DÜNYA KALKINMA ZİRVESİ			
2004		ATİNA	Yeşil hareketin devam ettiği görülmektedir. Getirdiği kısa süreli çözümler nedeni ile Sydney kadar başarılı olamamıştır. Yapıların oyunlara yetişmemesi geçici tesislerin inşaatını gerektirmiştir.	